DISCOURSIVE VALENCES. THE YOUNG LENINIST

Valentina Andreea Popovici

PhD Student, Free International University of Moldova, Republic of Moldova

Abstract: Censorship has acted brutally on the writings intended for youth, at the metaphysical level, changing reality with what was in accordance with the generalities proposed at the central level, and at the literary level, making a rough sorting of everything that meant writings, publication or even thought, which could not refer to the individual anymore, but to the common and national welfare.

Keywords: wooden language, communism, communist youth, communist journalism, youth propaganda

Sub egida unei lozinci cu încărcătură *Proletari din toate ţările, uniţi-vă!,* apare o importantă gazetă a vremii, *Tînărul leninist*. Semnificația acestei lozinci este asemănătoare cu celelalte folosite în alte publicații. Mai exact, îndemnul este unul de propagandă ce are ca scop atragerea atenției mulțimii, fiind direcționat în special către mase. Lozinca este una simplă, pe înțelesul tuturor și este un bun mijloc de promovare a doctrinei comuniste. Din moment ce oamenii de rând nu au capacitatea de a înțelege pe deplin toate substraturile programelor ideologice, lozincile simple și clare funcționează perfect pentru această clasă socială.

Din corpul de redacție al revistei a făcut parte și ziaristul Vartan Arachelian care a fost *crescut şi educat în condiţiile României socialiste, făcând atingerea idealului comunist, care animă întreaga noastră societate, steaua sa polară, finalitatea supremă a întregii existenţe a generaţiei tinere… o necesitate… construirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate*[1].

În concluzie, deoarece conform viziunii lui Lenin, principala preocupare a tineretului trebuia să fie învățarea conceputului de comunism și a doctrinei acestuia, se poate afirma că din aceste considerente, publicațiile pentru tineret aveau menirea de a-i îndoctrina și implica masiv în numeroase activități specifice ideologiei comuniste.

Articolul cultural de factură istorică *Unirea poporul a făcut-o*, apărut în publicația *Tînărul leninist*, anul IX, nr. 1, ianuarie 1959, poartă un titlu puțin forțat, bazându-se pe topica afectivă, pentru a scoate în relief primul substantiv: *unirea*. Regândit, titlul ar arăta în felul următor: *Poporul a făcut unirea*. În plus, titlul inițial pare redundant: substantivul *Unirea* e reluat și prin forma neaccentuată a pronumelui personal *o*, cu rol stilistic de accentuare. La fel, verbul la forma afirmativă are valoarea de accentuare, atribuind poporului un rol important.

La nivel grafic, titlul, așezat pe două rânduri, e tehnoredactat cu caractere diferite: primul substantiv, scris de tipar, iar celelalte trei cuvinte, scrise *ca de mână*. Articolul e semnat de Dumitru Almaș, cunoscut prozator istoric și publicist din perioada comunistă, în cazul de față în calitate de cadru universitar.

Parcurgând articolul, cititorul înțelege ce s-ar fi întâmplat în cazul unei neimplicări juste a poporului: *o unire fără reforme populare, adică o unire fără popor*.

[1]vezi *Adrian Majuru, dosar de presă: despre aceşti UTC-işti care distrug România. Toţi oamenii preşedintelui şi premierului, de la MRU la Dan Pavel şi înapoi* , extras din "Tânărul Leninist", nr. 3, martie-1971, p. 16, http://gandeste.org/general/dosar-de-presa-adrian-majuru-despre-acesti-utc-isti-care-distrug-romania-toti-oamenii-presedintelui-si-premierului-de-la-mru-la-dan-pavel-si-inapoi/40812

Acest articol e încadrat la rubrica *În ajutorul propagandiștilor*, transmițând astfel un mesaj tendențios. De asemenea, articolul este amplu structurat, pe aproximativ două pagini, cu patru coloane, iar pe pagina a doua este inserată și o casetă ce reproduce un document istoric vechi. La fel, pe a doua pagină, în partea dreaptă sus este reluat titlul, cu tehnoredactarea obișnuită, însă cu o modificare de punctuație nejustificată: virgula dintre complementul direct și subiect: *Unirea, poporul a făcut-o*.

Începutul paragrafului initial atrage atenția prin dimensiunile mărite ale literei *A,* auxiliar morfologic al perfectului compus din structura *A trecut*. Citind informația din primul paragraf, cititorul înțelege că intenția autorului este de a cinsti cei 100 de ani împliniți de la *Unirea din 1859,* ani în care s-a realizat *dezvoltarea socială a României*. În paragraful următor, autorul încearcă să atragă atenția printr-o interogație, al cărei răspuns face obiectul articolului în sine. *Ideea unității* este tratată fără a urmări un criteriu istoric cronologic clar, publicistul menționează aleatoriu mai multe etape, când aduce în discuție secolul al XIX-lea, respectiv, *veacurile al XVI-lea și al XVII-lea*, pentru a reveni la secolul precizat inițial.

În sprijinul ideilor transmise, autorul face apel la citate, preluate de la reprezentanți ai revoluției pașoptiste – *marele revoluționar democrat Nicolae Bălcescu* – sau chiar de la cronicarul Miron Costin, citat în articol de către semnatar: *moldovenii, muntenii și ardelenii toți de un neam sînt, românesc...*

Lexical, se evidențiază termeni istorici/ din sfera socială: *unire, popor, conştiinţă naţională, unitate politică, burghezie, statu-quo-ul, regulamente organice*, alternând cu sintagme ca *unire/ unitate*, în poziție inițială la început de enunț. De exemplu, *ideea unirii s-a dezvoltat în legătură cu necesitățile formării unei piețe interne mai largi; vrem să ne unim cu țara!; o unire fără reforme populare; adică o unire fără popor; ideea unității era veche; la noi, începutul unificării pieței naționale l-au făcut regulamentele organice.*

La nivel morfologic, alternează registrele verbale la modul indicativ, timpul perfect compus/imperfect, cum ar fi: *a trecut, s-a înfăptuit, s-a dezvoltat, s-a întărit, s-a cristalizat, s-au manifestat, a exprimat, a formulat, era interesată, preocupa, voia, prevedea.* Remarcăm totuși un singur verb la timpul mai-mult-ca-perfect: *se zămislise*.

Articolul conține numeroase clișee verbale specifice limbii de lemn: *procesul de făurire a statului romîn de sine stătător, dezvoltarea socială a Romîniei, poruncă socială și politică, extinderea și adîncirea conștiinței naționale.*

Cu excepția interogației retorice- *Dar de ce s-a înfăptuit unirea tocmai atunci, în 1859?* și a unor repetiții mai sus precizate, expresivitatea este scăzută.

Un alt articolul supus analizei, preluat din *Tînărul leninist*, anul IX, nr. 1, ianuarie 1959 poartă un titlu amplu, nominal, cu structură apozitivă. Titlul, *Munca politică - chezășia succeselor noastre*, e organizat pe două rânduri, scris cu litere de tipar pentru a fi mai vizibil pentru cititor și a-l determina să rețină mai ușor cuvintele-cheie/inițiale de pe fiecare rând: *muncă/succese*.

Articolul e semnat de Ștefan Paraschiv, secretarul Comitetului U.T.M. de la Uzinele Semănătoarea, așadar nu de un ziarist profesionist. De aceea, se dă impresia că în articol se reiau aceleași informații, fără a se urmări vreo structură. Subiectul principal îl constituie *combina C-1*, a cărei realizare a adus economii importante: *se situează printre cele mai moderne combine cerealiere din lume*. Textul abundă în cifre, procente, sume de bani și nume de tineri fruntași. Spre deosebire de celelalte articole analizate, se observă inserarea unor fotografii, cea de pe prima pagină este așezată înaintea titlului propriu-zis, iar a doua, cea de pe pagina următoare e poziționată în dreapta jos, fiind însoțită de legendă. În ambele fotografii alb-negru sunt surprinse fețele zâmbitoare ale unor tineri, dornici de progres.

Din punct de vedere lexical, sunt utilizați termeni tehnici, științifici: *unelte tot mai perfecționate pentru agricultură, semănători tractate, dulapuri de fier, piese de schimb pentru S.M.T., dispozitiv pentru brichetarea șpanului de fontă.*

La nivel morfologic, pe lângă grupurile nominale, apar substantivele compuse, expresii la modă: *secerători-legători, utemiștii, neoutemiști, plan de producție/cifre convingătoare, gosporărire a muncii, brigăzi, loc de cinste*. Este de remarcat utilizarea excesivă a limbii de lemn. Întâlnim clișee verbale precum *sarcina trasată de partid industriei noastre socialiste, lupta pentru progresul tehnic, organizațiile de partid, lupta pentru îmbunătățirea organizării muncii în uzină, grupele sindicale din secții.* Regăsim numeroase substantive proprii precum *Radul Hariga, Marin Duminică, Nicolae Matei și Tudor Badea*, tineri de la sectorul *ghilotine*, care au venit cu propuneri inovative, dar și substantive derivate prin abreviere ca *S.M.R., C-1, U.T.M*.

Din punct de vedere sintactic, se folosesc și enunțuri interogative: *…numărul total al muncitorilor care produc această realizare a tehnicii agricole sînt tineri care nu depășesc vîrsta de 28 de ani?* cu rol persuasiv.

Stilistic, atrag atenția câteva epitete și metafore, precum aceea din tilul sau din intertitlu: *tinerețea uzinei*, *linia însușirii măiestriei profesionale*, dar și repetiția sintagmei *organizații de partid* în întregul articol.

Articolul istoric-politic apărut în publicația *Tînărul leninist*, anul XIV, nr. 4, aprilie 1964, aduce în atenția cititorului un dușman ce trebuie învins: *fascismul*. Titlul este *clasic, tradițional*[2]: *Din lupta poporului nostru împotriva fascismului*.

Mesajul indus chiar din incipit se canalizează pe efortul poporului nostru de anihilare a pericolului hitlerist. Autorul informează cititorul în legătură cu faptul că economia dezvoltată a țării noastre era un punct forte de care se putea folosi Germania în atingerea planului distrugător: *Germania hitleristă avea nevoie de economia Romîniei, în special de petrol, pentru a-și putea duce la îndeplinire planurile sale agresive*.

Din punct de vedere lexical, predomină atât termeni istorici, cât și economici, cum ar fi: *criză, burghezia și moșierimea romînă, parlament, partide și organizații politice, organizații fasciste, imperialism hitlerist, drepturi și libertăți sociale, regim de dictatură, mișcarea revoluționară, dominația marilor capitaliști.*

Morfologic, sunt prezente grupurile nominale și registrele verbale la imperfect și perfect compus: *a urmat, s-au orientat spre instaurare, clasele dominante urmăreau, expenenții au inițiat și sprijinit, acestea constituiau un serios pericol, activitatea organizațiilor fasciste s-a intensificat*. În prima parte a articolului predomină verbele la modul conjunctiv, cu referire la planurile agresive ale claselor dominante: *să lichideze bruma de libertăți democratice, să dezființeze parlamentul, să dizolve partidele și organizațiile politice, să instaureze un regim de dictatură, să înăbușe prin teroare mișcarea revoluționară, să asigure dominația marilor capitaliști și moșieri*.. Apar mai puține verbe la gerunziu: *mergând, folosindu-(le)*.

Din punct de vedere stilistic, se folosesc, alături de enumerație, câteva epitete: *planuri agresive, serios pericol*.

Apărută odată cu instaurarea regimului comunist, limba de lemn se pare că a fost impusă de către aparatul de partid și de stat, adică de regimul autoritar, ca un mod de exprimare comun în toată presa românească. Cei care se ocupau cu cenzura și cu propaganda, care erau foarte stricte până în 1989, considerau că pentru exprimarea ideologiei PCR, pentru transmiterea către populație a acestei ideologii, cele mai potrivite erau unitățile frazeologice, elementele lexicale, expresiile fixe ale unor clișee încremenite. Se urmărea astfel îndoctrinarea maselor, prin anihilarea gândirii la receptori. Efectul era, în primul rând, redundanța termenilor folosiți în comunicare, absența varietății de sensuri a cuvintelor.

Referitor la pragmatismul reflectat în presa scrisă, constatăm că modul de redactare a faptelor în ziarele și revistele dinainte de 1989 este similară la toți jurnaliștii. Era ca și cum

[2] Stelian Dumistrăcel, *Limbajul publicistic românesc din perspectiva stilurilor funcționale*, Ed. Institutul European, Iași, p. 121

toate acțiunile de pe teritoriul patriei noastre în care se construia *civilizația socialistă* se uniformizează.

BIBLIOGRAPHY

Agnes, Yves, 2011: *Introducere în jurnalism*, București, Editura Polirom

Brucan, Silviu, 1996: *Stâlpii noii puteri în România*, București: Editura Nemira

Coşeriu, Eugen, 2000: *Lecţii de lingvistică*, Cluj: Editura ARC

Dumistrăcel, Stelian, 2006: *Discursul repetat în textul jurnalistic. Tentaţia instituirii comuniunii factice prin mass-media,* Iaşi: Editura Universităţii ″Alexandru Ioan Cuza″

Hangiu, Ion, 1987: *Presa românească de la începuturi până în prezent*, București: Editura Științifică și enciclopedică

Hangiu, Ion, 1996: *Dicționarul presei literare românești*, București: Editura Fundației Culturale Române

Hăulică, Cristina, 1981: *Textul ca intertextualitate*, Bucureşti: Editura Eminescu.

Irimia, Dumitru, 1999: *Introducere în stilistică*, Iaşi: Editura Polirom

Munteanu, Ştefan, Ţâra, Vasile, 1983:*Istoria limbii române literare. Ediţie revizuită şi adăugită*, Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogic

Petcu, Marian, 2007: *Istoria Jurnalismului și publicității in România*, Iași: Editura Polirom

Pleşu, Andrei, 2004: *Stil gazetăresc,* în *Obscenitatea publică*, Bucureşti: Editura Humanitas

Rad, Ilie (coord.), 2011: *Cenzura în România. Simpozion național de jurnalism,* Cluj Napoca: Editura Tribuna

Rad, Ilie, 2008*: Incursiuni in istoria presei românești,* Cluj-Napoca: Editura Accent.

Rad, Ilie, 2009: *Limba de lemn în presă*, București: Editura Tritonic

Slama-Cazacu, Tatiana, 1959: *Limbaj şi context*, Bucureşti: Editura Ştiinţifică

Slama-Cazacu, Tatiana, 2000: *Stratageme comunicaţionale şi manipularea*, Iaşi: Editura Polirom